

[gewoon]
KWETSBAAR

Leesexemplaar

Luc Descamps

[gewoon]
KWETSBAAR

Van Halewyck

Voorwoord

De evolutie van de sociale media is nauwelijks te volgen. In een verschroeiend tempo volgen de verschillende platformen elkaar op. Als Yana in dit boek online gaat om te chatten, doet ze dat via msn, een platform dat tussen 2000 en 2012 razend populair was bij jongeren. Toen in maart 2009 de eerste versie van *Gewoon kwetsbaar* verscheen onder de titel *Roodkontje*, was msn niet weg te denken van het internet. Msn'en was een enorm populaire bezigheid en het was dan ook heel logisch dat ik Yana daar liet aan deelnemen. Intussen had Mark Zuckerberg Facebook opgericht in de Verenigde Staten en sinds april 2008 kon je ook in het Nederlands op Facebook. Msn hield nog een tijdje stand, maar verdween uiteindelijk in april 2013. Iedereen was tegen die tijd immers overgeschakeld op Facebook. Als je nu leest dat Yana op msn gaat, weet je dat de geschiedenis het verhaal heeft ingehaald. Msn is verouderd, werd platgewalst door Facebook en tegenwoordig lijkt Instagram nu weer de fakkel als toonaangevend socialemediaplatform over te nemen van Facebook. Maar het principe blijft hetzelfde: je kunt online communiceren met anderen terwijl je zelf veilig en soms letterlijk ver weg zit.

Ideaal voor wie misbruik wil maken van deze mogelijkheid, helaas.

Zeker jammer is het feit dat het thema pesten nooit verouderd raakt. In welk tijdperk we ons ook bevinden, welke media er ook gebruikt worden, pesten dringt zich steeds opnieuw op als een pijnlijk etterend gezwel waar we maar niet van af raken. Altijd weer zijn er mensen die kwetsbare mensen als Yana bewust pijn willen doen. Het is aan ons om NEE te zeggen en dat niet te laten gebeuren.

Luc Descamps, november 2019

1

Een droom hoeft niet altijd een droom te blijven, zegt men. Iedereen heeft het recht om gelukkig te zijn. En ik dan? Ben ik dan zo afschuwelijk dat niemand van me houdt? Zelfs op plaatsen waar je over de hoofden kunt lopen, voel ik me nog alleen. Ik wou dat ik dood was...

Yana klapte haar dagboek dicht en borg het op in de lade van haar nachtkastje. Hier bewaarde ze al haar geheimen, alleen hier kon ze kwijt wat ze wilde zeggen, wat ze voelde. Een verzameling van kleine verhaaltjes, gedachten, meestal pijnlijk. Als haar moeder het las, zou ze ongetwijfeld ongerust worden, maar Yana had haar laten beloven dat niet te doen. Mam begreep het. Als jong meisje had ze zelf een dagboek bijgehouden en ze begreep dat je sommige gedachten met niemand wilde delen. Met haar kon Yana het best vinden. Wanneer ze samen gingen shoppen leek het zelfs alsof er niets aan de hand was. Tot ze de meisjes van haar klas in een groepje bij een etalage zag staan. Op die momenten ging er een steek door haar hart; een golf van verlangen om erbij te horen.

‘Kom, mam, gaan we een ijsje eten?’

‘Maar wilde je niet naar die winkel om dat bloesje te passen?’

‘Ik ben van gedachten veranderd.’

‘Malle meid,’ lachte haar moeder. ‘Ik zal je nooit helemaal begrijpen.’

Yana bestelde haar favoriete ijsje: vanille met warme chocoladesaus, zonder slagroom. Van dat laatste word je alleen maar dik. Chocoladesaus en vanille-ijs waren te lekker om op de lijst van de verboden producten te plaatsen, vond ze. Haar moeder deed het zuinigjes aan; koffie was voor haar meer dan voldoende.

‘Ik heb nou eenmaal niet het geluk zo jong te zijn als jij. Mijn lichaam straft me genadeloos als ik snoep,’ zei ze.

Alsof ze te klagen had. Yana’s moeder was negenendertig en zag er stralend uit. Ze was niet superslank, maar Yana merkte heus wel de blikken van de mannen wanneer ze samen met haar moeder door de winkelstraat liep. Dat vader haar had ingeruild voor een barbiepop van achtentwintig kon Yana nog steeds niet begrijpen. Dat gebeurde een jaar geleden.

Yana zou net veertien worden. Drie dagen voor haar verjaardag kwam hij naast haar op bed zitten. Net voor hij haar kamer binnenkwam, had ze haar dagboek toevertrouwd hoeveel ze van haar vader hield.

‘Ik moet je iets vertellen, Yana,’ had hij gezegd.

Aan de manier waarop hij haar aankeek, kon ze zien dat er iets mis was.

‘Ik hou heel veel van je, Yana. Dat mag je nooit vergeten.’

Waarom geloofde ze hem niet? Ze keek hem zwijgend aan, bang voor wat hij ging zeggen.

‘Je moeder en ik hebben het de laatste tijd wat moeilijk met elkaar,’ zei hij. ‘En ik...’

Hij slikte moeizaam.

‘Ga je bij ons weg?’ vroeg Yana.

Vader knikte.

‘Maar je moet weten dat ik van je hou, Yana.’

‘Ben je verliefd op een andere vrouw?’

‘Het is niet de schuld van je moeder, Yana.’

‘Heb je iemand anders?’

Haar stem klonk killer dan ze wilde, alsof er een laagje ijs op zat. Een laag die ook angstwekkend snel over haar hart schoof, als een gletsjer die het laatste stukje vruchtbare grond bedekt. Haar vader knikte.

‘Wanneer vertrek je?’

De vraag klonk zakelijk, alsof ze vroeg wanneer hij op zakenreis vertrok.

‘Het heeft niets met jou te maken. Dat mag je zeker niet denken.’

‘Ga je vandaag al weg?’

Hij knikte weer.

‘Dan wil ik dat je nu mijn kamer verlaat.’

‘Yana, alsjeblieft. Doe niet zo.’

Hij probeerde haar wang aan te raken, maar ze schoof opzij.

‘Heb je me niet gehoord? Ik wil dat je weggaat, mijn kamer uit! Ik wil je nooit meer zien!’

Zwijgend kwam hij overeind en verliet haar kamer. Hij keek niet meer om. Yana draaide de deur op slot en pakte haar dagboek uit de lade.

Ik heb me vergist, schreef ze, terwijl tranen van onmacht langs haar wangen rolden. Ik haat hem!

‘Of je het niet lekker vindt?’

‘Huh?’

‘Soms zou ik geld geven om te weten wat er in je hoofd omgaat. Je staart al de hele tijd voor je uit en je vergeet te eten. Is het ijs niet lekker?’

Yana nam snel een hap.

‘Jawel, heerlijk,’ zei ze.

2

Vandaag was een dag als alle andere. Weer naar die kutschool. Ze hebben me weer te grazen genomen. Ik haat ze, ik haat ze!

‘Yana, wat is het probleem?’

Mevrouw Verwerft keek haar streng aan. Als de wiskundeleerkracht iets niet kon hebben, dan was het wel onoplettendheid. Maar Yana kon er haar hoofd niet bijhouden. Ze was in iets nats gaan zitten, maar durfde zich niet te verroeren. Natuurlijk was het weer een streek van Annelies en haar kliek. Ze had het gegniffel wel gehoord toen ze ging zitten, maar ze gunde hen het plezier niet om haar te zien opspringen. Nog liever verdroeg ze het koude, natte gevoel op haar billen.

‘Niets, mevrouw,’ antwoordde Yana.

‘Dan kun je dit bewijs zeker verder aanvullen. Kom maar even naar voren en schrijf de volgende stap op het bord.’

Yana aarzelde. Met haar natte broek wilde ze helemaal niet voor de klas komen. Ze droeg een witte broek, dus misschien was haar slipje wel zichtbaar door de natte stof.

‘Ik heb niet de hele dag tijd, jongedame.’

De lerares hield het krijtje uitdagend voor zich uit. Yana had weinig keus; ze kon zich geen slechte cijfers veroorloven. Het gegniffel achter haar zwol aan.

‘Is er iets, meisjes?’ vroeg mevrouw Verwerft.

‘Nee, mevrouw,’ antwoordde Annelies terwijl ze moeite deed om haar gezicht in de plooi te houden.

Yana zag geen uitweg en kwam van haar stoel. Het gegniffel veranderde in een lachbui die het grootste deel van de klas aanstak. Mevrouw Verwerft wilde zich boos maken, maar keek toen met afgrijzen naar Yana. Geschrokken volgde het meisje haar blik die recht op haar kruis was gericht, maar ze zag niets.

‘Kom even mee,’ zei mevrouw Verwerft.

Ze pakte Yana bij de arm en leidde haar de klas uit. En trok de deur achter zich dicht.

‘Heb je geen bescherming bij je?’ vroeg mevrouw Verwerft.

‘Wat bedoelt u, mevrouw?’

‘Je zit onder het bloed, Yana. Heb je geen voorzorgsmaatregelen genomen?’

‘Bloed? Maar ik... ik ben helemaal niet ongesteld.’

Yana boog wat voorover en zag nu de rode vlek. Met haar vinger raakte ze de vlek voorzichtig aan en rook eraan.

‘Het is ketchup, mevrouw,’ zei ze.

‘Ketchup?’

De lerares bekeek haar alsof ze iets in een vreemde taal had gezegd. Yana begreep het natuurlijk. Dat natte gevoel was tomatenketchup geweest die ze op haar stoel hadden geklad.

‘Zo kan je niet in de les zitten, Yana. Ga maar naar de leerlingenbegeleiding.’

Zonder verder commentaar ging Verwerft weer naar binnen. Yana hoorde haar zeggen dat ze het niet grappig vond, maar het duurde nog even voor het lachen verstomde. Ze liep naar het kantoor van meneer Verdonck, de leerlingenbegeleider, maar daar kreeg ze geen reactie. Naar het secretariaat dan maar. Daar kreeg ze een veel te wijde joggingbroek, die ze moest aantrekken in het toilet. Haar slipje was ook helemaal nat en rood; ze was wel verplicht om het uit te trekken en zo in de jogging te stappen. Ze stopte haar vuile kleren in de plastic tas die ze op het secretariaat had gekregen en liep met lood in de schoenen de trap op. Ze had gehoopt dat ze toestemming zou krijgen naar huis te gaan om daar andere kleren aan te trekken, maar in plaats daarvan moest ze zich voor een tweede keer belachelijk maken in die veel te wijde broek. Voor de deur van het klaslokaal bleef ze even staan. Ze wou dat ze de moed had om weg te lopen. Toen klopte ze en deed de deur open. Er werd niet hardop gelachen, maar het gegniffel leek het hele klaslokaal te vullen. De lerares negeerde het net zoals ze Yana zelf negeerde. Haar wiskundeles vond ze veel belangrijker.

Bij het laatste belsignaal spurte Yana de klas uit en liep naar haar fiets. Ze reed als eerste door de schoolpoort. Daar konden ze haar tenminste niet meer lastigvallen. Thuis zette ze haar fiets in de garage en liep naar de gootsteen. Ze dompelde haar vuile broek en slipje in een sopje onder. Hopelijk ging de vlek er nog uit. Yana

liep de trap op naar haar kamer. Ze pakte schoon ondergoed en een jurkje en liep naar de badkamer, want ze voelde zich smerig, alsof de handen die de ketchup op haar stoel hadden gesmeerd ook aan haar hadden gezeten. Ze stapte onder de douche en liet het water lopen. Minutenlang bleef ze onder de warme straal staan en ze zeepte zich tot tweemaal toe van boven tot onder in. Na de douche voelde ze zich wat beter.

Met haar huiswerk was ze snel klaar en ze besloot nog even te chatten tot haar moeder thuiskwam. Daarna zou ze de kans niet meer krijgen, want mam had niet graag dat ze lang achter de computer zat. Ze vond dat jongeren toch maar onzin uitkraamden op die chatforums of hoe die dingen ook heetten. Kon zij weten dat Yana hier eigenlijk op zoek was naar een vriendin? Ze meldde zich aan op msn en staarde naar de ronddraaiende pionnetjes tot de verbinding was gemaakt. Onmiddellijk lichtte de balk op. Er wilde iemand met haar praten.

‘Dag roodkontje, is je broekje al droog?’

‘Annelies, daar mag je niet om lachen. Ze had wel dood kunnen bloeden, het arme rund;-)’

De laatste was Joke, de boezemvriendin van Annelies. Qua boosaardigheid deed ze niet voor haar onder. Yana wist niet wat ze moest doen. Antwoorden had ze eerder al eens geprobeerd, maar dat had geen enkele zin. Meestal werd het dan alleen maar erger. Gewoon de verbinding verbreken was het verstandigst, maar ze durfde

hen niet in de lijst van ongewenste contacten te zetten. Daarmee verspeelde ze ongetwijfeld voorgoed haar kans om ooit deel uit te maken van het groepje. Want dat was de enige echt veilige plek op school; leden van de kliek van Annelies werden nooit gepest. Zij hadden immers de macht in handen. Als een koningin bepaalde Annelies wie er in haar gratie viel en wie tot het uitschot behoorde. Iedereen wist dat ze kuren had en dat de leden van haar groepje wisselden met haar stemming. Behalve Joke en Tess: zij waren de rechter- en linkerhand van hare majesteit. Tegen het venijn van die drie was niemand opgewassen. Tegen beter weten in begon Yana te typen.

‘Laat me met rust!’

‘Och, roodkontje is boos.’

‘We hebben je toch niet gekwetst? Zo meteen huilt ze nog.’

‘Je hebt gelijk, Joke. Dat was niet mooi van ons, Yana.’

Morgen maken we het goed. Beloofd.’

De twee gingen offline en lieten Yana verward achter. Wat bedoelde Annelies met die laatste zin? Meende ze het of had ze een nieuwe smerige streek in petto?

3

Eerlijk gezegd ben ik bang om morgen naar school te gaan. Ik had niet mogen antwoorden. Zelfs achter de computer, wanneer er niemand in de buurt is, blijf ik een dom wicht. Wanneer zal ik eens leren de juiste beslissingen te nemen?

‘Je kijkt zo sip, Yana. Is er wat?’

Haar moeder keek haar onderzoekend aan met die doordringende blik die moeders nu eenmaal hebben. Het is alsof ze dwars door je heen kijken en binnen in je hersenen naar je diepste gedachten peilen. Haar moeder was altijd heel alert wanneer het om Yana’s gevoelens ging. Vooral sinds vader was vertrokken. Alsof ze zichzelf had beloofd dat er haar nooit meer iets zou ontgaan.

‘Nee, het was gewoon wat moeilijk op school. Wiskunde,’ voegde ze eraan toe alsof dat alles verklaarde.

‘Begreep je het niet?’

‘Jawel, maar het was gewoon moeilijk.’

Yana trok haar schouders op en at verder terwijl ze haar best deed om het ellendige gevoel dat sinds de chatsessie over haar hing te verbergen.